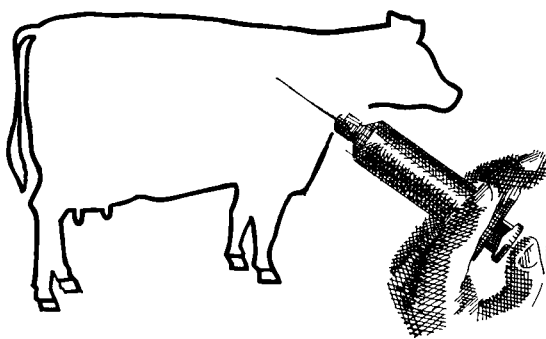

בריאות

בדיקות סמ"ט וצמצום נזקי נאסטיטיס

נמ תוקנה אך עברו 9 (!) חודשים עד אשר העי טינים חזרו למצבם הקודם. מותר להניח שלולא היו מבצעים את הבדיקות היה עובר זמן רב יותר עד לגילוי התקלה בפעולת מכונת החליבה והנזק עלול היה להיות קשה ורב יותר. דוגמה זו מראה שבדיקת הסמ"ט מעידה אמ" גם על מידת חומרת הגירוי — כשדרגת 3 היא החמורה ביותר — אך איננה מגלה לנו את סיבת הגירוי. לכן יש לראות בה כעין אות אזהרה הנ" תן במועד מוקדם וממריץ את בעל העדר לגשת מיד לפעולה.

בעל המאמר מצביע על 4 תחומים עיקריים, בהם יש לחפש את הסיבות להחמרת מצב העטי נים:

1. תקינות פעולת מכונת החליבה.
 2. שיטות החליבה.
 3. מחלות עטינים מדבקות.
 4. מימשק כללי (הכנסת פרות חדשות, גור" מי אכף סטראס), כגון שינויים פתאומיים בהי זנה, חוסר ריפוד ובוכן בחצרות, משטר היגיינה לקוי, הצטננות, מחלות אחרות (פוט"ט) ועוד.
- למאמר צורפה טבלה מעניינת לפיה מנסים לאמוד את הנזק הצפוי מגירוי עטין אצל פרות בעלות תנובה יומית ממוצעת (22 ליטר ליום). הנזק הצפוי מגירוי עטינים (הערכה)

דרגות ההגבות של כמ"ט	פחיתת חלב ברבע העטין המגיב (ליטר ליום)	הפסד כספי לפי מחיר ישראלי לחלב (45 אג' / ליטר), אג'
----------------------	--	---

שלילי	0.00	—
עקבות	0.43	19.3
1	1.00	45.0
2	1.45	65.0
3	2.60	117.0

נראה שבעלי המאמר חשבו רק את ההפסד

במדינת ג'ורג'יה שבארה"ב איפשרו לבעלי העדרים שבביקורת התנובה לעשות ביום הביקורת גם בדיקת סמ"ט בכל פרה. בעזרת בדיקה זו אפשר לגלות במוקדם גירויים בעטינים. המעקב החודשי הקבוע מהווה אמצעי עזר חשוב מאוד במלחמה נגד דלקות העטינים. הן לגבי פרה בודדת והן במניעת התפרצות חריפה בכל העדר.

היום, כ-10,000 פרות נהנות מפיקוח מתמיד זה על העטינים. הוא מאורגן בצורת שירות לווואי לביקורת התנובה (גם בארץ נעשה בגליל העליון ניסיון דומה). התשלום הנוסף הנדרש מהחקלאי הוא 5 סנט, שהם כ-17.5 אגורות לבי דיקה או כ-2 לירות לשנה. תמורת תשלום זה מבצע מבקר החלב את הבדיקה התידשית הזאת ורושם את התוצאות בצידן של תוצאות ביקורת החלב. הסיכום לגבי כל העדר נרשם כדלקמן:

סיכום תוצאות בדיקות סמ"ט בכל העדר *

ס"ה בדיקות	ההגבה החודש	שלילי	עקבות	דרגות ההגבה		
				1	2	3
נובמבר 67	23	17	4	5	2	51
דצמבר 67	8	18	10	7	8	51
ינואר 68	3	14	11	13	12	53
אוקטובר 68	20	16	5	5	4	50

* עליה בדרגת ההגבה מעידה על מידת חומרת הגירוי.

עם קריאת תוצאות אלו מתעורר החשד שמ" שהו קרה בעדר בין החודשים נובמבר-דצמבר, מיד עם היוודע התוצאות של חודש דצמבר התחילו להתחקות על הסיבה לשינוי הדראסטי במצב העטינים. נתגלו ליקויים רציניים במערכת הוואקום של מכונת החליבה. תקלה זו אמ

סימפוזיום על תופעת הילדות המעוותים

לות-עצבים, פגעים במפרקים ועוד כהנה וכהנה מרעין בישין עלולים לעבור בירושה. אך אפשר גם לגרום לעיוותי וולדות על-ידי תנאי-סביבה, כגון — הזנה, הדבקה, תרופות, עודף סאלאניום, חסר-נחושת, עודף ויטאמין A, חוסר ויטאמין E וכדומה. אפשר למצוא אסמכתות בספרות לכל אלה. באחד הימים של ההריון עלולות השפעות שונות לגרום להיווצרות וולדות פגומים בצליעה, התקשות גידים, עיוורון, לקות בתיאום השירים (אטאקסיה), מפלצות, ציקלופים (בעלי-עין אחת) וכו' וכו'. רוב הפגמים האלה גורמים לתמותת הרך הנולד ואילו האם נשארת בריאה ואינה מראה סימני-מחלה קליניים.

99.9 פדה, מנהל המחלקה לציטוגאנאטיקה בבית-ח בילינסון, הקיש על תופעות בבני-אדם. כ-2% 3% של ילדים יוצאים לאויר העולם עם מומים מלידה. בשנה הראשונה לחייהם מוכפל מספרם. ידוע כי אדמת בשלב מסויים של הריון עלולה לגרום לעיוורון הולד. כן נגרמים נזקים בעקב עישון, זריקות ותרופות (וכן הטאלאדור מיד!). רביית-קרובים עלולה, גם בבני-אדם, להביא להפעלת גאן ראצאסיבי מזיק.

ד"ר עודד מרקוספלד דיבר על „האפידמולוגיה של עגלים מעוותים“, הרצאה מאלפת, מבור-ססת ומוסברת על יסוד נתונים סטאטיסטיים שהודגמו בצורה גראפית נאה. מוקדי המחלה נתגלו בראשונה בעמקים, עברו צפונה ורק כעבור 2 חודשים חדרו גם לדרום הארץ. רישומים צבעוניים, ערוכים לפי מיטב ההסברה של „דובר צבאי“, הדגימו את נתיבי התקיפה של האוייב הערמימי, אשר עדיין פועל מהמארב.

כדי לאתר את גורם המחלה נבדקו אפשרויות למיניהן והינה אחדות מהן: השימוש בכופתיות בהורעה מלאכותית טוהר כליל מתחשדות, כיוון שהפגע מופיע גם בבקר, צאן ובעזים, שאינם נזקקים להורעה כל עיקר. פרות שהופרו בהרבעה טבעית, גם הן המליטו וולדות מעוותים. זריקות חיסון, הנהוגות בארץ, גם הן לא נמצאו אשמות בצרה זו. לא נמצא שום קשר בין תפריטי המזון והפגע במשקים השונים; החשד לגורם זה נבדקו

מדי שנה נערך ע"י המכון הווטרינארי הסדר תדרות הרופאים הווטרינאריים בישראל סימפוזיום בנושא אקטואלי בעת חלוקת פרס על שמו ולזכרו של ד"ר יצחק צור ז"ל, שהיה המייסד והמנהל הראשון של המחלקה לפרזיטולוגיה במכון. ביום 25 מאי ש.ז. התקיים כנס באוניברסיטת תל-אביב, שהיה מוקדש לליבון בעיית הולדות המעוותים בבעלי-חיים.

ד"ר נתן אילון נשא את הרצאת הפתיחה על „וולדות מעוותים וסיבותיהם בבעלי-חיים“. רבות הן הסיבות שעלולות לעוות וולד: ישנם מומים תורשתיים וסיבתיים, לאטאליים וסתם מזיקים. בעידן ההורעה עלול גורם תורשתי ראצאסיבי (גאן נסוג) ליהפך לפעיל, דבר אשר קרה עוד במקרים של הרבעה טבעית בשבדיה כשבמחוז מסויים הופיעה מחלת-מבכירות מחמת הפעלת מר משובח בקרב צאצאיו בקנה-מידה רחב ביותר. חשוב איפוא לתהות במספר מצומצם של בני-בקר גם על גורם מסוג זה. כוויצת-גידים, מחי

הישייר בכמות החלב ולא לקחו בחשבון הפסד אפשרי ב-1% השומן, שהוא לעתים רציני מאוד, וכן הפסדים בלתי ישירים שנובעים ממחלות עטינים (יציאת פרות, ירידת ערך הפרה וכו'). בעלי המאמר מסכמים:

„הריווח מבדיקת סמ"ט בצמידות לביקורת החלב השיגרתיית יכול להיות גדול. זוהי אחת ההוצאות הריווהיות ביותר ובכוחם של 5 סנט לחסוך דולרים רבים“.

נשאלת השאלה: איפה עומדים אנחנו? שנים מדברים אצלנו על פעולה דומה, אך רחוקים אנחנו מלתת לה דפוסים אירגוניים ברורים. בינתיים נגרמים לנו הפסדים רבים מאוד מחמת מחלות העטין ויש אומרים שמחלות העטינים מהוות היום את הבעיות הרציניות ביותר במשק החלב שלנו. נדמה לי שיש בידנו יידע וניסיון המאפשרים אירגון פעולה שעתידה לצמצם הפסדים אלה במידה ניכרת.

אוריאל לוי

(מתוך „הוארדס דיירימן“, דצמבר 1969)